

ਅੰਤ ਦਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਖੀਲ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3)

*‘ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ ਛੱਡ ਭਈ ਅੰਤ ਦਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭੈੜੇ ਸਮੇਂ ਆ ਜਾਣਗੇ।
... ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੈਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਤ ਮੰਨੀਆਂ ਟਿਕਿਆ
ਰਹੁ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਭਈ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਸਨ’ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ
3: 1, 14)।*

ਪੌਲੁਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੂਜੀ ਪੱਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਧਿਆਇ 1)। ਇਸ ‘ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ਼ਿਪਾਹੀ’ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਉਸਨੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਪਾਈ ਸੀ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ (ਅਧਿਆਇ 2)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ (3: 1-9) ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਚਨ ਨਾਲ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ (3: 10-17)।

ਪਾਠ 8: ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ (3:1-9)

3: 1-9 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ’ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ‘ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ’ ਨੂੰ ਰਹੱਸ ਭਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਦ ਕਲੀਸੀਆ ਬਣੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 1, 16, 17) ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤਕ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 1-3), ਠੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ (2 ਪਤਰਸ 3: 3-7) ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਤਕ ਲਈ (ਯੂਹੰਨਾ 12: 48) ਸਾਡੇ ਨਾਲ ‘ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ’ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1: 1, 2)।

ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ‘ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ ਛੱਡ ਕਿ ਅੰਤ ਦਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭੈੜੇ ਸਮੇਂ ਆ ਜਾਣਗੇ।’ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਭੈੜੇ ਸਮੇਂ’ ਹੁਣੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ‘ਜਾਣ ਲੈਣ’ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਗਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਸਾਡੇ ਤੇ ਆ ਪਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ!

ਵੇਰਵਾ (ਆਇਤਾਂ 1-5)

ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਭਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ (3:2-5) ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ’’ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ (3:5)। ‘‘ਪਰ੍ਹੇ’’ (ਯੂ.: *apotrepo*) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਦੂਰ ਹੋਣਾ ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ... ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨਾ।’’³ ਕੈਨਥ ਵੂਐਸਟ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ’’⁴ ਕੀਤਾ। ਇਹ ‘‘ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ’’ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ (ਜਿਵੇਂ 2 ਖੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:6, 14, 15; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:1-5 ਵਿਚ)। ਇਹ ਸੰਦਰਭ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:14-7:1 ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:15-17)। 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:2-9 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ (ਯੂ.: *anthropoi*) ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਦੱਸੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਰਤਣਾ ਪਵੇਗਾ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:9-13; ਤੀਤੁਸ 3:9-11)।

1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:33 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ: ‘‘ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਓ, ਬੁਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਚੰਗਿਆਂ ਚਲਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।’’ ਇਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ; ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੁਕਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ।

ਅਮਲ (ਆਇਤਾਂ 6-9)

6-9 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਲੋਕ ਅਨੈਤਿਕ ਆਚਰਣ ਵਾਲੇ (3:6) ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ‘‘ਘਰੇ ਘਰ ਘੁਸ⁵’’ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਉਹ ‘‘ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।’’⁶ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘‘ਹੋਛੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ’’⁷ ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ’’⁸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ‘‘ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ’’⁹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘‘ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ’’ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ। ਅਸੀਂ *ਕਾਮਨਾਵਾਂ* ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਤੈਰਦੇ ਹਾਂ! ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:20-23 ਵਿਚ ਈਜ਼ਬਲ ਨਾਂਅ ਦੀ ਔਰਤ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੋਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਰੋਮੀਆਂ 1:26, 27 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਆਦਮੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਬਦਫ਼ਹਿਲੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦਫ਼ਹਿਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਪ ਦੇ ਨਰਕ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਕੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਮੁਕ ਢੰਗ ਵਰਤਦੇ ਹਨ!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਹੀ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ *ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੁਸਤ* ਵੀ ਸਨ (‘‘ਸਦਾ ਸਿੱਖਦੇ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਤ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਅੱਪੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ’’; 3:7)। ਸੁਸਤੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵਾਸਨਾ ਨਾਲ ‘‘ਵਧਣ ਲਈ ਜਾਣਨ’’ ਦੀ ਥਾਂ ‘‘ਜਾਣਨ

ਲਈ ਜਾਣਨ' ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਭ ਨਾਲ ਭਰੇ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੁਆਰਥੀ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਯੂਹੰਨਾ 7: 17, 18 ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੈ।

ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਯੰਨੇਸ ਯੰਮਰੇਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ: 'ਇਸੇ ਪਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਵਾਨ ਹਨ ... ਪਰ ਇਹ ਅਗਾਹਾਂ ਨਾ ਵਧਣਗੇ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਰਖਪੁਣਾ ਸਭਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਭੀ ਹੋਇਆ ਸੀ' (3:8, 9)।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਬੁੱਧ ਭਰਿਸ਼ਟ'¹⁰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੁੱਧ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੀ ਬਚੇਗਾ! ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹ 'ਨਿਹਚਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਵਾਨ'¹¹ ਸਨ। ਨਿਹਚਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਵਿਖਾਏਗਾ!

ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, 'ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਰਖਪੁਣਾ ਸਭਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ' (ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 32:23; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:1; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:24)।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ

1 ਤੋਂ 5 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਗੁਣ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਣਗੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਲਾਤ ਕਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਫੋਟਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਨੈਤਿਕ ਹੈ (3:6) ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਲਸੀ ਹਨ (3:7), ਸੱਚਾਈ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ (3:8, 9)।

ਪਾਠ 9: ਆਪਣੀ ਚੌਕਸੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (3:10-17)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅਸੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਵਾਂਗ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ 'ਬਚ' ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (ਆਇਤਾਂ 10-13)

ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕੋ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ 'ਮੰਨਦੇ' ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਤੈਂ ਮੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਚਾਲ ਚਲਣ, ਮਨਸ਼ਾ, ਨਿਹਚਾ, ਧੀਰਜ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸਬਰ, ਸਤਾਏ

ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਿਆ, ...' (3:10, 11)।¹² 'ਸਿੱਖਿਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੇ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:16; 2:7; ਰੋਮੀਆਂ 9:1; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:17)।

ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਸਬੂਤ ਪੌਲੁਸ ਦੇ 'ਚਾਲ ਚਲਣ'¹³ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1:1; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1)।

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ 'ਮੰਜ਼ਾਰ' (ਮਕਸਦ) ਸੀ।¹⁴ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7-11; ਗਲਾਤੀਆਂ 1:10-12)। ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੋਣ ਲਿਖੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ!

'ਨਿਹਚਾ।' (ਵੇਖੋ 1:12; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:12, 18, 19; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7.) ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਜੋ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋਵੇ, ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋਵੇ, ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:1-3; 1 ਯੂਹੰਨਾ 5:4)।

'ਧੀਰਜ।' ¹⁵ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:7-17)।

'ਪ੍ਰੇਮ।' ¹⁶ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਧੀਰਜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਟਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:4-7)। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ!

'ਸਬਰ।' ¹⁷ ਇਹ ਗੁਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਧੀਰਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਫਲ ਹੈ! ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਲਈ ਬੜੇ 'ਸਤਾਅ' ਅਤੇ 'ਦੁੱਖ' ¹⁸ ਝੱਲੇ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਦਾਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ!

ਕੀ ਓਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਨ? ਮੈਂ ਬੇਸ਼ੱਧ ਵਾਂਙੂ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਵਧੀਕ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਮਿਹਨਤਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਕ, ਕੈਦਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਕ, ਮਾਰ ਖਾਣ ਵਿਚ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ, ਮੌਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ। ਮੈਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਕ ਘੱਟ ਚਾਲੀ ਕੋਰੜੇ ਖਾਏ। ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖਾਧੀ, ਇਕ ਵਾਰ ਪਥਰਾਉ ਹੋਇਆ, ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੇੜੇ ਦੇ ਗਰਕਣ ਤੋਂ ਦੁੱਖ ਭੋਗਿਆ, ਇਕ ਰਾਤ ਦਿਨ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਕੱਟਿਆ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪੈਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਿਆ ਭੋਜਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਡਾਕੂਆਂ ਦਿਆਂ ਭੋਜਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਭੋਜਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਭੋਜਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਗਰ ਦਿਆਂ ਭੋਜਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਜਾੜ ਦਿਆਂ

ਭੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੰਦਰ ਦਿਆਂ ਭੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਿਆਂ ਭੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚ।
 ਮਿਹਨਤ ਪੋਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਣੀਂਦਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਤਰੇਹ ਵਿੱਚ,
 ਕਈ ਵਾਰੀ ਫਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਲੇ ਅਤੇ ਨੰਗੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਹੋਰ
 ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਆਣ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ
 (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23-28)।

*ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ 'ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ' ਦੀ ਵੱਡੀ
 ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੈ।*

ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ:
 'ਅੰਤਾਕੀਆ ਇਕੋਨਿਉਮ ਅਤੇ ਲੁਸਤਰਾ ਵਿਚ' (3:11; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:19-21;
 16:1-3)। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਪੌਲਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
 ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲਸ ਨਾਂ ਸਿਰਫ ਦੁੱਖ ਪਿਆ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਝੱਲਿਆ' ਵੀ ਸੀ।¹⁹
 ਪੌਲਸ ਤਣਾਅ ਦੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ
 ਖੜਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਉਸ ਬੋਝ ਹੇਠ ਨਾ ਆ ਜਾਈਏ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪੈ
 ਸਕਦਾ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 1:2-4; 1 ਪਤਰਸ 1:6-9)।

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਉਸ ਸਭ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਝੱਲ ਸਕਿਆ ਜੋ
 ਉਹਨੇ ਝੱਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਸਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਤਮਾ' ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
 ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ'²⁰ (3:11)।

ਹੋਰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ (3:12) ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਨੂੰ
 ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਵਿਚ ਪਕਿਆਈ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ
 ਵਿਆਪਕਤਾ ਵੀ। 'ਸੱਭੇ' ਸਤਾਏ ਜਾਣਗੇ (ਮੱਤੀ 5:10, 11; 24:9-14; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ
 ਕੰਮ 7:52)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਹੜੇ 'ਭਗਤੀ ਦਾ ਰੂਪ' ਤਾਂ ਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ
 ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, 'ਸੱਭੇ' ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਨਾਲ 'ਉਮੰਗ' ਕੱਟਣ
 ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (3:5)।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 'ਭਗਤੀ ਨਾਲ' ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ
 ਇਲਾਵਾ 'ਕੱਟਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਇਕ ਥਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *zao*
 ਹੈ²¹ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਜੀਵਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ
 ਸੁਆਦਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੂਣ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ
 ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਚਿਆਈ ਝੂਠ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:13-
 16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:6-8)। ਗ਼ਲਤ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਮੂਰਖਤਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਦੀ
 ਗੁਲਾਮੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਬੜੀ ਢੁਕਵੀਂ ਲਗਦੀ ਹੈ: 'ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, 'ਹਿੰਮਤ ਰੱਖ!
 ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ!' ਸੋ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੋਇਆ!''
 ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 'ਦੁਸ਼ਟ'²² ਮਨੁੱਖਾਂ' (3:13) ਦੀ ਕਮੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕ 'ਬਹਿਕਾਉਣ ਵਾਲੇ'²³ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ 'ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬੁਰੇ (ਭਾਵ ਬਦ ਤੋਂ

ਬਦਤਰ) ਹੁੰਦੇ’ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।⁴ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਈਵੇ ਤੇ ਜਾਣਾ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹਾਈਵੇ ਗਲਤ ਹੈ!

ਇਹ ਲੋਕ ‘ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ’²⁵ ਅਤੇ ‘ਧੋਖਾ ਖਾ ਰਹੇ’ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਬੀਜੀ ਹੋਈ ਫਸਲ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਦੀ ਇਹ ਬੇਹਤਰੀਨ ਮਿਸਾਲ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 6:7, 8)। ਇੱਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਕ੍ਰਮਵਾਚੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਧੋਖਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹੀਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ!

ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਧੋਖਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਧੋਖਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਆਚਰਣ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਕਿੰਨਾ ਮਾੜਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਿੰਨੀ ਸੱਚੀ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (ਆਇਤਾਂ 14, 15)

‘ਪਰ’ ਸ਼ਬਦ (3:14) ਨਾਲ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਬਹਿਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਖਾ ਕੇ ‘ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬੁਰਾ’ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ?

ਹੁਕਮ

ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ‘ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੈਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਤ ਮੰਨੀਆਂ ਟਿਕਿਆ ਰਹੁ ...।’²⁶ ਇਹ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾਨੀ ਤੋਂ (1:5) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਸਨ (1:6; 2:1, 2)।

ਉਹ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੈਂ ਸਿੱਖਿਆਂ ਅਤੇ ਸਤ ਮੰਨੀਆਂ²⁷ ਹਨ’ (3:14)। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨਾਲ, ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ! ਅਸੀਂ ਵੀ ਜਦ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਦੁੱਖ ਝੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਖੀਰ ਆਪਣੀ ਫ਼ਤਹਿ ਬਾਰੇ ਪੱਕ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:1-12:1; ਰੋਮੀਆਂ 8:31-39)।

ਭਰੋਸਾ

ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਲਈ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ‘ਜਾਣਨਾ’ ਹੈ²⁸ ‘ਜਾਣਨਾ’ ਲਈ ਇੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਜਿਹਾ ‘ਜਾਣ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ’ ਬਣਨਾ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸੀ:

ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਸਤਾਦਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਰਸੂਲ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਸਤਾਦ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (3:14; 1:5, 6; 2:2)?

ਉਹ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਵੇਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਹਾ ਸੀ: ‘... ਤੂੰ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਮਹਿਰਮ ਹੈ’ (3:15)। ਇੱਥੇ ਫੇਰਾ ਉਹ ਠੋਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *oida* ਮਿਲਦਾ

ਹੈ। ਗਹਿਰਾਈ ਦਾ ਇਹ ਗਿਆਨ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਭਰੀਆਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਸਹੀਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਚੰਚਲਤਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ! ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ!

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ *ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਸਤਾਦਾਂ* ਰਾਹੀਂ *ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੱਚਾਈਆਂ* ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। ਕਿੰਨੇ ਮੁਬਾਰਕ ਹਨ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ! ਖੁਦਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ ਸੀ। *ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਐਨੀ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਓਗੇ?*

ਨਤੀਜੇ

ਚੰਗਾ ਫਲ ‘ਪਵਿੱਤਰ²⁹ ਲਿਖਤਾਂ’ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ‘ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।’ ਇੱਥੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰ ‘ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।’ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4: 12, 13 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਜੀਉਂਦਾ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੇ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਅਰ ਬੰਦ ਬੰਦ ਅਤੇ ਗੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਕਰ ਕੇ ਵਿੰਨ੍ਹ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਸਤ ਉਸ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਿਹ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਹ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ‘ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।’³⁰ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਆਖਰੀ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ‘ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ’ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।³¹ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਸਾਡੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸਿਹਤ ਮੋੜ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ! ਲੋਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੀਤਕਾਰ ਐਲ. ਓ. ਸੈਂਡਰਸਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਓ:

ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਰੂਹਾਨੀ ਕਿਤਾਬ³²
ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਕਿਤਾਬ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤੀ ਹੈ!

ਇਸ ਦੇ ਨੇਮ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਹਨ।
 ਇਹ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿਚ, ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਵੇਗੀ,
 ਜਦ ਤਕ ਮੈਂ ਉਸ ਅਬਦੀ ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਖ ਲਵਾਂ।
 ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ, ਹੇ ਇਲਾਹੀ ਕਿਤਾਬ! ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈਂ!
 ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਲਈ ਦੀਪਕ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਹ
 ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈਂ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਇਲਾਵੀ ਯੋਜਨਾ ਭਾਵ ‘ਵਿਸ਼ਵਾਸ’ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੱਚੇ ਮਨੋਂ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ‘ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ’ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:8; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:26, 27; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:12; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:9; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:12; 11:3, 11, 28, 33, 39; 1 ਪਤਰਸ 1:3-5)।

ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ‘ਵਿਚ’ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ‘ਰਾਹ, ਸੱਚਿਆਈ ਅਤੇ ਜੀਉਣ’ (ਯੂਹੰਨਾ 14:6; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:12; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:3-14) ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਸਾਥੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ। ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕ੍ਰਿਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 3:16; ਮਰਕੁਸ 16:15, 16; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22:16; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:8, 9), ਕਿਉਂਕਿ ਮਸੀਹ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:1, 2; 4:14)।

ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀ ਸ਼ਰਤ (ਆਇਤਾਂ 16, 17)

3:16, 17 ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਜਲਾਲੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਹਲੀਮ ਹੋ ਕੇ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹੈ

ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ‘ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ³³ ਹੈ’ (3:16; ਵੇਖੋ 2 ਪਤਰਸ 1:20, 21; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:3-5)। ਬਾਈਬਲ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਤਾਲੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਾਨਫ਼ੈਂਸ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਟਲ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ (ਮੱਤੀ 24:35; ਯੂਹੰਨਾ 12:48; ਯਸਾਯਾਹ 55:8-11) ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ (ਵੇਖੋ 2:19)। ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿਨਡ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ‘ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ’ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਹੀ ਰਚਿਆ ਹੈ!

ਬਾਈਬਲ ਇਕ ਗਿਫਟ ਹੈ

ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਇਕ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਗਿਫਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ‘ਗੁਣਕਾਰ’ ਹੈ।³⁴ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਵਾਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਵਾਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ 3:23) ਅਤੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ (ਅਫਸੀਆਂ 2:1-8), ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਗੁਣਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਵੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਨਿਰਾਲੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

1. ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ *ਦਿਸ਼ਾ* ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ‘ਸਿੱਖਿਆ’ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ‘ਮਨੁੱਖ’ ਅਤੇ ‘ਯੋਜਨਾ’ ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:12; ਯੂਹੰਨਾ 8:31, 32; 2 ਯੂਹੰਨਾ 9; ਰੋਮੀਆਂ 1:16, 17)।

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ (ਜਿਰਮਿਯਾਹ 10:23)। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਰਾਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 14:12)। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਵਚਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ!

2. ਲਿਖਤ ਸਾਨੂੰ *ਸਮਝਾਉਣ* ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕਾਰ ਹੈ।³⁵ ਗਲਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਲੀਬ ਇਕ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 1:21-25; 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:1, 2)। ਬਾਈਬਲ ਸਾਡੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਰੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਮੁੜਨ ਲਈ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅੱਜ਼ਾਰ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:12, 13; ਰੋਮੀਆਂ 7:7; ਤੀਤੁਸ 1:9, 10)।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: ‘ਜਦ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਪ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।’ ਲਿਖਤ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੇਕ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

3. ਲਿਖਤ ਸਾਡੇ *ਸੁਧਾਰ* ਜਾਂ ‘ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ’ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗੀ ਹੈ।³⁶ ਵਚਨ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਬਾਰੇ ਕਾਇਲ ਕਰਕੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਪਤਰਸ 1:22-2:2)। ਖੁਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਚਨ ਸਾਹਲ (ਆਮੋਸ 7:7, 8), ਭਾਵ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ (2 ਯੂਹੰਨਾ 9)।

4. ਲਿਖਤ *ਵਧਣ* ਲਈ ਗੁਣਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ‘ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ’³⁷ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ‘ਦੱਸਣ’ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ *ਸਿੱਖਿਆ* ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਪਰਿਪੱਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ‘ਧਾਰਮਿਕਤਾ’ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।³⁸

ਵਚਨ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ, ਚੰਚਲ ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਕ, ਬੁਰਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਖੁਦਾਈ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ!

ਸੱਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਹਕ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਕਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ!

ਲਿਖਤ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਲਿਖਤ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਕਾਬਲ ਬਣੇ’’³⁹ (3: 17)। ‘‘ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ’’ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 5: 16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 10; ਤੀਤੁਸ 2: 11-14)। ਕੌਣ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਅੱਗੇ ਖਲੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ! ਖੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਮਰਥਾ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 10-13) ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 9; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 5; 9: 8-11; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 12-16, ਖ਼ਾਸਕਰ ਆਇਤ 13; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2: 1)। ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਮੱਗਰੀ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ‘‘ਦਿੱਤੀ ਗਈ’’ ਹੈ⁴⁰!

ਖੁਦਾ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਹਰ ਭਲੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲੀਏ।

ਭਲਾ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹੀ ਨਿਚੋੜ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 16)?

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਦੁਕਵਾਂ ਸਾਰ ਰੌਨਲਡ ਵਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਲਿਖਤ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਬੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਧ ਬਣ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਮਲ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਸੇਵਕਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਚਨ ਨਾਲ ਭਿਉਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ।⁴¹

ਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਧਿਆਇ 4 ਸਲੀਬ ਦੇ ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ!

“ਅੰਤ ਦਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ” ਪੌਲਸ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:2-5)

‘ਆਪ ਸੁਆਰਥੀ’ (ਯੂ.: *philautos*)-ਖੁਦਗਰਜ਼; ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ (T, 653)। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ, ਖੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

‘ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭੀ’ (ਯੂ.: *philarguros*)-ਲਾਲਚੀ (R, 762)। ‘ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਖੱਟੀ’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:6), ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਤਰਕ, ਸੁੱਧਤਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

‘ਸ਼ੇਖੀਬਾਜ਼’ (ਯੂ.: *alazon*)-ਫੋਕੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (T, 25), ਖੁਦਗਰਜ਼ ਆਦਮੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸ਼ੇਖੀਬਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

‘ਹੰਕਾਰੀ’ (ਯੂ.: *huperephanos*)-ਘਮੰਡੀ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਤਕ ਭਰਿਆ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (T, 641)। ਆਕੜ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

‘ਕੁਫ਼ਰ ਬਕਣ ਵਾਲਾ’ (ਯੂ.: *blasphemos*)-ਬਦਜ਼ਬਾਨ (T, 103)। ਜਦ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਘਮੰਡੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ), ਤਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਬਕਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਜਾਇਜ਼’ ਠਹਿਰਾਉਣਾ।

‘ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ’ (‘ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ’ = ਯੂ.: *apeithes*)-ਢੀਠ, ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ (T, 55)। ਮਾਂ ਪਿਓ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਬੱਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

‘ਨਾਸ਼ੁਕਰੇ’ (ਯੂ.: *acharistos*)-ਨਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ (T, 90)। ਸਾਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾਪਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

‘ਅਪਵਿੱਤਰ’ (ਯੂ.: *anosios*)-ਪਾਪ ਨਾਲ ਭਰੇ, ਦੁਸ਼ਟ (T, 49)। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਉਹ ਖੁਦਾ ਦਾ ਅਨਾਦਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

‘ਨਿਰਮੋਹ’ (ਯੂ.: *astorgos*)-ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੋਹ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ (AS, 65)। ਜਿੱਥੇ ਪਿਆਰ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਠੁਕਰਾਇਆ ਗਿਆ।

‘ਪੱਥਰ ਦਿਲ’ (ਯੂ.: *aspondos*)-ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ (T, 81)। ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਐਨਾ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਅਤੇ ਢੀਠ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਦਾਈ, ਉਹਦੇ ਕਾਰਣ ਖਤਮ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

‘ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ’ (ਯੂ.: *diabolos*)-ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ... ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਕਸਾਏ ਅਤੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (I, 135)। ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

‘ਅਸੰਜਮੀ’ (ਯੂ.: *akrates*)-ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ... ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਮੀ ਵਾਲਾ (AS, 18)। ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਲਾਤ (ਅਤੇ ਜਾਣ) ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਕ ਪਾਪ ਦੂਜੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

‘ਕਰੜੇ’ (ਯੂ.: *anemos*)-ਬੇਜਾਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਬੇਦਰਦ (I, 45)। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਹਾਏ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

‘ਨੇਕੀ ਦੇ ਵੈਰੀ’ (ਯੂ.: *aphilagathos*)-ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ; ਸਿਰਫ਼ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:3 ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (I, 89)। ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਨੀਚ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ।

‘ਨਮਕ ਹਰਾਮ’ (ਯੂ.: *prodotes*)-ਦਗਾਬਾਜ਼ (I, 538)। ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਵੇਚ ਕੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ।

‘ਕਾਹਲੇ’ (ਯੂ.: *propetes*)-ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ... ਬੇਸਮਝ (I, 541)। ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸਿਆਂ ਦੇ ਬਰਬਾਦੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਵਾਬ ਦੀ ਦਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

‘ਘਮੰਡੀ’ (ਯੂ.: *tuphoos*)-ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣਾ, ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (I, 633)। ਅਜਿਹਾ ਅੰਨ੍ਹਾਪਣ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

‘ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ’ (ਯੂ.: *philedonos*)-ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ ਵਿਚ ਲੱਗੇ (AG, 867)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਥਾਂ ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਜਾਣ ਕੇ ਗ਼ਲਤ ਤਰਜੀਹ ਚੁਣੀ ਹੈ।

‘ਭਗਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦੇ’ ਪਰ ‘ਉਹਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ’ (‘ਰੂਪ’ = ਯੂ.: *morphosis*)-ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰੂਪ (I, 419)। ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਰੂਪ ਬਦਲਣਾ ਇਕ ਫ਼ਰੇਬ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਭਗਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਤਾਂ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚੀ ਭਗਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

AG ਵਾਲਟਰ ਬਾਊਰ, ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ, ਸੋਧ, ਵਿਲੀਅਮ ਐਫ਼.

ਅਰੰਡਟ ਵਿਲੀਬਰ ਐਂਡ. ਗਿੰਗਰਿਕ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1957)।

AS ਜੀ. ਐਬਟ-ਸਮਿੱਥ, *ਏ ਮੈਨੁਅਲ ਗ੍ਰੀਕ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਐਡਿਨਬਰਗ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1948)।

R ਐਡਵਰਡ ਰੋਬਿਨਸਨ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, 1863)।

T ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕੇ ਐਂਡ ਵਿਲੀਬਲਡ ਗ੍ਰਿਮ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧ, ਜੋਜ਼ਫ ਐਚ. ਥੋਅਰ (ਐਡਿਨਬਰਗ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡਿਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1977)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ ਭੋੜਾ (ਯੂ.: *chalepos*)-“ਕਰਨਾ, ਲੈਣਾ ਔਖਾ ... ਸਹਿਣਾ ਔਖਾ, ਦੁੱਖਦਾਈ, ਖਤਰਨਾਕ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:1, ਸਖਤ, ਭਿਆਂਕਰ, ਜੰਗਲੀ ... ਮੱਤੀ 8:28” (ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕੇ ਐਂਡ ਵਿਲੀਬਲਡ ਗ੍ਰਿਮ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧ, ਜੋਜ਼ਫ ਐਚ. ਥੋਅਰ [ਐਡਿਨਬਰਗ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡਿਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1977], 664)। ² ਜਾਣ (ਯੂ.: *ginoske*)-“ਜਾਣਨਾ, ਸਮਝਣਾ ... ਯਕੀਨ ਜਾਣਨਾ, ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ, ਜਿਹੜਾ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਗਿਆਨ ਹੈ” (ਥੋਅਰ, 117-18)। ³ ਥੋਅਰ, 69. ⁴ ਕੈਨਥ ਡਬਲਯੂ. ਵੁਸਟ, *ਵੁਸਟ’ਜ਼ ਵਰਡ ਸਟਡੀਜ਼*, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ, *ਪਾਸਟਰਲ ਐਪਿਸਟਲਜ਼* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1952), 145. ⁵ ਯੂਸ ਆਉਂਦੇ (ਯੂ.: *enduno*)-“[ਮੂਲ ਵਿਚ] ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6” (ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ, ਸੋਧ ਵਿਲੀਅਮ ਐਫ. ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਐਫ. ਵਿਲਬਰ ਗਿੰਗਰਿਕ [ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1957], 263); “ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ, ... ਦੱਬੇ ਪੈਰ ਆਉਣਾ, ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣਾ; ਵੜਨਾ” (ਥੋਅਰ, 214)। ⁶ ਮੋਹ ਲੈਣਾ (ਯੂ.: *aichmalotizo*)-“ਫਸਾ ਲੈਣਾ ... ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ... ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਛਾ ਜਾਣਾ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6” (ਥੋਅਰ, 18)। ⁷ ਹੋਛੀ ਤੀਵੀਂ (ਯੂ.: *gunaikarion*)-“ਕਹਿਣ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਮੂਰਖ ਔਰਤ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6” (ਐਡਵਰਡ ਰੋਬਿਨਸਨ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* [ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, 1863], 154); “... ਤੁੱਛ, ਪਰ [ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ] ਬੇਕਾਰ, ਮੂਰਖ ਔਰਤ” (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਗਿੰਗਰਿਕ, 167)। ⁸ ਲੱਦਣਾ (ਯੂ.: *sesoreumena*)-“ਦਬਾਉਣਾ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6, ਲੱਦਿਆ, ਭਾਰ ਨਾਲ ਦੱਬਿਆ” (ਰੋਬਿਨਸਨ, 705); “ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਦੱਬੀਆਂ ਮੂਰਖ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰ ਲੱਦਣਾ ... ਦੇ ਨਾਲ (ਥਾਂ) ਭਰਨਾ” (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਗਿੰਗਰਿਕ, 808)। ⁹ ਕਾਮਨਾਵਾਂ (ਯੂ.: *epithumai*)-“ਤਮ੍ਹਾਂ, ਲਾਲਸਾ ... ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਛਾ, ਭੁੱਖ, ਕਾਮ ਦੀ ਇੱਛਾ ... ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:5 ... ਜਿਸਮਾਨੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:9; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6; 4:3; ਤੀਤੁਸ 3:3; ਯਾਕੂਬ 1:14, 15 ... ਜਿਸਮਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ, ਫਾਇਦਾ, ਸਨਮਾਨ ... ਕਪਟ ਭਰੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ, ਅਫਸੀਆਂ 4:22 ... ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:22 ... ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ, ਵਿਭਚਾਰੀ ਇੱਛਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੋਮੀਆਂ 1:24; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:5” (ਰੋਬਿਨਸਨ, 279)। ¹⁰ ਬੁੱਧ ਭਰਿਸ਼ਟ (ਯੂ.: *kataphtheiro*)-“ਵਿਗੜ ਜਾਣਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ ... ਨਿਕੰਮੇ ਹੋਣਾ ... ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਗੜ

ਜਾਣਾ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:8 ... ਨਾਸ ਕਰਨਾ ... 2 ਪਤਰਸ 2:12 (ਰੋਬਿਨਸਨ, 390)।

¹¹ਅਪਰਵਾਨ (ਯੂ.: *adokimos*)-'ਮਜ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ, ਠੁਕਰਾਇਆ ਹੋਇਆ, ... ਸਜ਼ਾ,' ਫਿਟਕਾਰ ਦੇ ਯੋਗ, ਰੋਮੀਆਂ 1:28; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:8 ... ਨਾਮਜ਼ਹੂਰ ... ਅਯੋਗ ... ਬੇਕਾਰ' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 14); 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਟਿਕਣ ਵਾਲਾ ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਢੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:27; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:5-7 ... ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ... ਤੀਤੁਸ 1:16' (ਥੋਅਰ, 12)। ¹²'ਜਾਣਿਆ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *parakoloutho* ਦਾ ਅਰਥ 'ਜਾਚਣ ਲਈ ... ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਮਗਰ ਮਗਰ ਰਹਿਣਾ' ਅਤੇ 'ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ' ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਰੋਬਿਨਸਨ, 550)। ¹³ਚਾਲ ਚਲਣ (ਯੂ.: *alole*)-'ਚਾਲਚਲਣ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਖਲਾਈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਢੰਗ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:10' (ਥੋਅਰ, 10)। ¹⁴ਮੰਸ਼ਾ (ਯੂ.: *prothesis*)-'ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ... ਯੋਜਨਾ, ਮਕਸਦ, ਇਰਾਦਾ, ਇੱਛਾ ਦੱਸਣਾ, ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:10 ... ਸੋਚਣ ਦਾ ਢੰਗ ... ਮਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ... ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11:23 ... ਖੁਦਾਈ ਮਕਸਦ ਦਾ ... ਉਹਦੇ ਮਕਸਦ ਮੁਤਾਬਕ ਸੱਚੇ ... ਜਿਹੜਾ ਅਬਦੀ ਮਕਸਦ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ... ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:11 ਗਏ ਹਨ, ਰੋਮੀਆਂ 8:28 ... (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 713)। ¹⁵ਧੀਰਜ (ਯੂ.: *makrothumia*)-'ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਸਹਿਣ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਸਹਿਨਸ਼ਕਤੀ, ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ... ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:11; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:10; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:12; ਯਾਕੂਬ 5:10 ...' (ਥੋਅਰ, 387)। ¹⁶ਪ੍ਰੇਮ (ਯੂ.: *agape*)-'ਲਗਾਅ ... ਸ਼ੁੱਭ ਇੱਛਾ, ... ਪਰੋਪਕਾਰ ... ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਲਈ ਗਈ ਤਕਲੀਫ਼ਦਾਇਕ ਸੇਵਾ, ਮਿਹਨਤ, 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:3 ... ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ, 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:10' (ਥੋਅਰ, 4)। ¹⁷ਸਬਰ (ਯੂ.: *hupomone*)-'ਸਹਿਸ਼ਕੀਲਤਾ, ਲਗਨ, ਧੀਰਜ ... ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਖੂਬੀ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਲਈ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲ ਕੇ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਲੂਕਾ 8:15; 21:19; ਰੋਮੀਆਂ 5:3 ... 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:4; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:11; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:10; ਤੀਤੁਸ 2:2' (ਥੋਅਰ, 644)। ¹⁸ਦੁੱਖ (ਯੂ.: *pathema*)-'ਮੁਸੀਬਤ, ਸੋਕਟ, ਤਕਲੀਫ਼ ... ਰੋਮੀਆਂ 8:18; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:6 ...; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:24; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:11; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:10; 10:32 ...' (ਥੋਅਰ, 472)। ¹⁹ਝੱਲਣਾ (ਯੂ.: *hupophero*)-'ਸਹਿਣਾ, ... ਹੇਠੋਂ ਚੁੱਕਣਾ, ਹਮਾਇਤ ਦੇਣਾ, ਸਹਾਰਾ ਦੇਣਾ; ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:13 ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:11 ... 1 ਪਤਰਸ 2:19' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 752)। ²⁰ਛੁਡਾਉਣਾ (ਯੂ.: *errusato*)-ਪੱਲਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:13; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:16-18)। ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਨੂੰ ਛੁਡਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, 'ਬਚਾਉਣ ਲਈ ... ਖਤਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਖਿੱਚਣਾ ... 2 ਪਤਰਸ 2:7 ... ਰੋਮੀਆਂ 11:26 ... 5:31; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:10 ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:18 ... ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:13; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:11' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 650)।

²¹ਕੱਟਣਾ (ਯੂ.: *zao*)-'ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਧਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ... ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ... 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:8 ... ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਹਾਲ ... ਸਰਗਰਮ, ਮੁਬਾਰਕ, ਲੱਗੇ ਹੋਣਾ; ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਹੋਵੇ, 20:38; ਰੋਮੀਆਂ 6:10 ...; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:19 ... 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:15 ... 1 ਪਤਰਸ 2:24' (ਥੋਅਰ, 269-70)। ²²ਦੁਸ਼ਟ (ਯੂ.: *poneros*)-'ਕੰਮ ... ਸਰੀਰਕ ਕਲਸ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣਾ ... ਕੰਮ ... ਛੇੜ ਛਾੜ, ਸ਼ੰਕਾ ਨਾਲ ਦੱਬੇ ਅਤੇ ਘਬਰਾਏ ਹੋਣਾ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:16; 6:13 ... ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਰਥ ਵਿਚ ... ਬੀਮਾਰ ਜਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ, ਮੱਤੀ 6:23; ਲੂਕਾ 9:34 ... ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਦੁਸ਼ਟ, ਬੁਰਾ, ਕੁਧਰਮੀ ... ਮੱਤੀ 7:11; 12:34 ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:13 ... ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ... ਮੱਤੀ 5:37; 6:13; 12:19, 38 ... 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:13 ...; 3:12' (ਥੋਅਰ, 530-31)। ²³ਬਹਿਕਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਯੂ.: *goes*)-'ਜਾਦੂਗਰ, ਬਾਜ਼ੀਗਰ, ... ਠੱਗ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:13' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 163-64); '... ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਚੀਕਣ ਵਾਲਾ ... ਜਾਦੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ... ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਪਾਖੰਡੀ' (ਥੋਅਰ, 120)। ²⁴ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ (ਯੂ.: *prokopto*)-'ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਕਣਾ, ... ਤਰੱਕੀ

ਕਰਨਾ, ਵਧਣਾ ... ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:16; 3:9 ... ਰੋਮੀਆਂ 13:12'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 621);
 ''ਦੂਰ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣਾ ... ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋਣਾ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:13'' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 714-
 15)। ²⁵ਬੋਥਾ ਦੇਣਾ (ਯੂ.: *plano*)-''ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨਾ, ਅਵਾਰਾ ਘੁੰਮਣਾ ... ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਤੋਂ
 ਭਟਕਾਉਣਾ ... ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6:1 ... ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਣਾ ... ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਭਟਕਣਾ ... ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੈਣਾ''
 (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 671); ''ਗਲਤੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ... ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ... ਮੱਤੀ 24:4, 5,
 11, 24 ... ਵਰਗਲਾਉਣਾ ... ਯੂਹੰਨਾ 7:12 ... ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 20:8, 10'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 586)।
²⁶ਟਿਕਣਾ (ਯੂ.: *mene*)-ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌੜ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ
 ਰਹੇ (ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਹਨ) ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਸੂਚਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਹ
 ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਯੂ.: *meno*)-''ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ, ਕਾਇਮ
 ਰਹਿਣਾ ... ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ, ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 5:4 ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ
 7:11 ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:13 ... ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਹਿ ਲੈਂਦਾ ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:6 ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ
 ਰਹਿਣ ਲਈ, ਸਦਾ ਤਕ ਰਹਿੰਦਾ ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:13 ... ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:1 ... ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ
 ਰਹਿਣਾ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ... ਯੂਹੰਨਾ 8:31'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 452-53)। ²⁷ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ (ਯੂ.:
epistothēs)-ਕਰਮਵਾਚ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਬਾਰੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ
 ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਸੀ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ''ਮੰਨੀਆਂ'' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ
 ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ *pistoo* ਹੈ ਦਾ ਅਰਥ ''ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ... ਆਪਣੇ ਆਪ
 ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ... ਮੰਨਣ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਜਾਣਨਾ ਹੈ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:14'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 586); ''... ਮਜ਼ਬੂਤ
 ਕਰਨਾ, ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ, 1 ਇਤਿਹਾਸ 17:14 ... ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲੈਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 514)। ²⁸ਜਾਣਨਾ
 (ਯੂ.: *oida*)-''ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ... ਨਾਲ (ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਮੇਲਜੋਲ ਹੋਣਾ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ...
 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:16 ... ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ, ਉਸਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਦੇ
 ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਜਾਣਨਾ ... 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:8; ਤੀਤੁਸ 1:16 ... ਜਾਣਨਾ ਜਾਂ
 ਸਮਝਣਾ ... ਤੁਸੀਂ ਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ... ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:12; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ
 4:4 ... ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:18 ... ਖ਼ਾਸਕਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ... ਮੱਤੀ
 12:25 ... ਮਰਕੁਸ 12:15'' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 558-59); ''*Eido* ... ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ
 ਨਾਲ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ... ਧਿਆਨ ਲਾਉਣਾ ... ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ... ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ... ਸਮਝਣਾ ... ਜਾਣਨ
 ਦੇ ਯੋਗ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ... ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਮੰਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ... ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ, ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣਾ,
 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:12 ... ਕਹਾਉਤਾਂ 27:23 ... ਗਲਾਤੀਆਂ 4:8'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 208-10)।
²⁹ਪਵਿੱਤਰ (ਯੂ.: *ieros*)-''ਖੁਦਾ ਲਈ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ... ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ
 3:15 ... ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ... ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:13'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 346); ''ਪਵਿੱਤਰ
 ਲਿਖਤ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਪੂਰਵਕ ਮੰਨਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 299)।
³⁰ਗਿਆਨ (ਯੂ.: *sophizo*)-''ਸਮਝਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਿਖਾਉਣਾ, ਸਮਝਾਉਣਾ ... ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਜਾਂ ਚਲਾਕੀ
 ਨਾਲ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 582); ''ਖੁਦਾਈ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ... ਮਾਹਿਰ,
 ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:15 ... ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰੀ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ''
 (ਰੋਬਿਨਸਨ, 670)।

³¹ਮੁਕਤੀ (ਯੂ.: *ozo*)-''ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਸੰਭਾਲਣਾ, ਬਚਾਉਣਾ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ
 ਲਿਆਉਣਾ ... ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣਾ, ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣਾ, ਵਧਣਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ
 ਬਚਣਾ ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:21; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:9; ਤੀਤੁਸ 3:5 ... 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:15;
 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:18 ... ਮੱਤੀ 1:21'' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਰਿੰਗਰਿਕ, 805-6)। ³²ਐਲ. ਓ. ਸੈਂਡਰਸਨ,
 ''ਦ ਪਰੋਸ਼ਿਅਸ ਬੁਕ ਡਿਵਾਈਨ'' ਕਾਪੀਰਾਈਟ, 1963, ਰੈਨਵਿਉਵਲ. ਲਿਓਨ ਬੀ. ਸੈਂਡਰਸਨ, ਮਾਲਕ.
 ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ। ³³ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ (ਯੂ.: *theopneustos*)-''... ਖੁਦਾ ਦੀ
 ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ, ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਹ ਤੋਂ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 333)। ³⁴ਗੁਣਕਾਰ (ਯੂ.:
ophelimos)-''ਮਦਦਗਾਰ ... ਉਪਯੋਗੀ ... 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:8 ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16 ... ਤੀਤੁਸ

3:8'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 803)। ³⁵ਸਮਝਾਉਣਾ (ਯੂ.: *elegmos*)-''ਪਾਪੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਣਾ (ਗਿਣਤੀ 5:18 ਤੋਂ), ਸੁਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16'' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਗਿੰਗਰਿਕ, 248)। ³⁶ਸੁਧਾਰਨਾ (ਯੂ.: *epanorthosis*)-''ਫੇਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨਾ ... ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣਾ ... ਮਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 267)। ³⁷ਸਿੱਖਿਆ (ਯੂ.: *paideia*)-''ਬੱਚੇ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ... ਪੜ੍ਹਾਈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਹਦਾਇਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੁਧਾਰ, ਈਨਾਮ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ... ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਕਬੂਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 539)। ³⁸ਧਰਮ (ਯੂ.: *dikaioisune*)-''ਜੋ ਸਹੀ ਅਤੇ ਦਰੁਸਤ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਕਰਨਾ ਜਾ ਹੋਣਾ ... ਨਿਆਂ, ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ... ਨਿਆਂ ਸੰਗਤ ਹੋਣਾ, ਧਰਮੀ ਹੋਣਾ ... ਜੋ ਜਾਇਜ਼, ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਉਹੀ ਹੋਣਾ ... ਅਫਸੀਆਂ 5:9; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:11; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:22 ... ਦਿਆਲਤਾ, ਪਰੋਪਕਾਰ, ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ, 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:9, 10 ... ਜਿੱਥੇ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮਨ ਸਿੱਧਾ ਹੋਵੇ, ਖੁਦਾ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੋਵੇ ... ਰੋਮੀਆਂ 6:16, 18 ... ਖੁਦਾ ਦੀ (ਵੱਲੋਂ) ਧਾਰਮਿਕਤਾ, ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ (ਦੇ ਰਾਹੀਂ) ਮਿਲਦੀ ਹੈ ... ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:9 ... 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:30'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 184)। ³⁹ਕਾਬਲ (ਯੂ.: *artios*)-''ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਬਲ ਹੋਣਾ; ਅਜਿਹਾ ਧਾਰਮਿਕ ਉਸਤਾਦ ਬਣਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 96); ''ਹਰ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ=ਸੁਯੋਗ, ਮਾਹਿਰ'' (ਅਰੰਡਟ ਐਂਡ ਗਿੰਗਰਿਕ, 110)। ⁴⁰ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ (ਯੂ.: *exertismenos*)-''ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਣ ਕਰਨਾ, ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ... ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 259)। ਕਰਮਵਾਚ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰੀਏ, ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਸਮਰਪਣ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:1-7, ਖਾਸਕਰ ਆਇਤ 3; ਰੋਮੀਆਂ 12:2 ਵੀ ਵੇਖੋ ''ਜਿੱਥੇ ਨਵਾਂ ਹੋ ਜਾਣਾ'' ਕਰਮਵਾਚ ਵੀ ਹੈ)। ਖੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ''ਬੋੜਾ ਬਦਲਦਾ'' ਨਹੀਂ ਹੈ।

⁴¹ਗੌਲਡ ਏ. ਵਾਰਡ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਫ਼ 1 ਐਂਡ 2 ਤਿਮੋਥੀ ਐਂਡ ਟਾਈਟਸ* (ਵਾਕੋ, ਟੈਕਸਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1974), 201.